

Σὺν τῷ Θεῷ

COLLEGII THEOLOGICI
DISPUTATIO IIIX.

De

Libero Arbitrio

Quam in

Electorali Academia VVittebergensi

PRÆSIDĒ

ANDREA KUNADO, S. S.

Theol. D. & P.P. Consistorii Ecclesiastici Adses-
sore, & Alumnorum Electoralium EPHORO
Gravissimo,

Ad placidam è ceteris publicè proponit

Ad Diem 9. APRIL.

M. MICHAEL Scholte / Sittâ-Lusatus.

WITTEBERGÆ

Typis JOHANNIS RÖHNERI, Acad. Typogr.
ANNO M DC LIX.

III. diss. A
39, 55

W.A. 189 (55)

VIRIS

Nobilitate Generis, Humanitate, Judicio, Pietate, Integritate & Spectabilitate Officii, Amplissimâq; Politicarum rerum Prudentia perquâm Conspicuis, nec non Virtutum Laude Clarissimis,

DNO. ANTONIO à KOHL, Hoc T. Patriæ Reipublicæ Amplissimæ, JUDICI REGENTI Gravissimo.

DN. CHRISTIANO MÖLLERO, Judicibus
eiusdem
Reipubli-
cæ Specta-
tissimis.
ET
DN. JOHANNI EICHLERO, ab Judicibus
eiusdem
Reipubli-
cæ Specta-
tissimis.
Auritz, Hæreditario in Porisch Exempto.
NEC NON

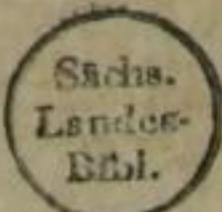
DN. CHRISTOPHORO SCHMEIDELIO,
Judicii hujus Laudatisimi ADSESSORI hono-
ratisimo.

DNN. Mecœnatibus, Favitoribus, & Patronis suis
Colendissimis ætatemq; devenerandis

*Exercitium hocce Theologico-Academicum in sui suorumq;
studiorum Sacrorum
Commendationem, ulteri orisq; favoris &
certæ promotionis incitamentum
demissè*

Consecrat & inscribit

M. MICHAEL Scholke/ Sittâ-Luf.

କାନ୍ତିରେ କାନ୍ତିରେ କାନ୍ତିରେ କାନ୍ତିରେ କାନ୍ତିରେ କାନ୍ତିରେ କାନ୍ତିରେ
କାନ୍ତିରେ କାନ୍ତିରେ କାନ୍ତିରେ କାନ୍ତିରେ କାନ୍ତିରେ କାନ୍ତିରେ କାନ୍ତିରେ

Σὺν τῷ Θεῷ.

Collegii Theologici

DISPUTATÍO VIII.

De

LIBERO ARBITRIO.

THESIS I.

QUamquam homo per Lapsum Proto-
plastrorum & jacturam imaginis divinæ prorsus est
corruptus & ad incitas redactus, ut nihilo plus si non
minus virium in rebus spiritualibus habeat ad sui
Conversionem atq; Samson (siquidem liceat hac similitudine
cæteris paribus uti) post tonsuram in Naturalibus ad sui libe-
rationem: Lazarus post Mortem ad sui Resuscitationem; ta-
men ea est Rationis humanæ temeritas, ut in præjudicium Gra-
tiæ divinæ non parum sibi tribuat & in Causa salutis de pro-
priis viribus præsumat. Cujusmodi verò Imputatori perpen-
dendum proponimus, quod Dominus Angelo Ecclesiæ Laodi-
censis ad animum revocari jussit: *Dicis, dives sum & locuple-
tatus & nullius egeo; Et nescis, quia Tu es miser & miserabilis &
pauper & cæcus & nudus Apoc. 3,17.*

Respondente
M. MICHAEL
SCHOLZEN
SIE. LUF.

2. Quod omnino notatum est omnibus qui veræ pietati student & gratiæ divinæ ac salutis æternæ participes fieri desiderant. Qui namq; se & miseriam suam ignorat, & negligit, eum necesse est gratiam quoq; DEI ignorare & negligere,

H

dec

58

nec etirare quam reverenter eam habere aut quibus obsequiis
fese propterea ad gratitudinem componere debeat. Qui sicut
sibi ipsi & officio suo deest, ita fieri potest ut cum presumtuosus
Pharisæo vicissim negligatur & sine spe & usu gratiæ divinæ
æternum pereat & damnetur. Non opus est Medico valentibus,
sed male habentibus. Non veni Justos vocare sed peccatores ad
pænitentiam Matth.9,12.

3. Describitur autem Communiter Liberum Arbitrium, per Indifferentiam voluntatis, suopte motu & sine coactione eligendi Bonum vel malum, hoc vel illud ab intellectu cognitum & propositum. Liberum igitur hoc modo est, quod ad utramq; partem contradictionis indifferenter se habet, h.e. quod ita comparatum est ut posito objecto & omnibus requisitis, nihil mutatis velle, agere & non agere possit.

4. Arbitrium voluntaria à Judicio Intellectus, cuius sit cognoscere, judicare & arbitrari seu decernere rem cognitam: Liberum verò formaliter à voluntate penes quam sit eligere rem ab intellectu sub conceptu Boni Malive propositam. Sic ergò Libertatem constituunt Radicaliter in Intellectu; Formaliter verò in Voluntate. Itaq; Libertas propriè dicta non intellectui sed voluntati competit. Sane Radix Libertatis non immensitatem in intellectu collocatur, quandoquidem sine rerum intellectiva seu rationali cognitione, nulla possit fieri libera electio vel fuga: Ipse tamen intellectus formaliter liber non est, sive Exercitium actus sive Specificationem spectemus. Actus enim intelligendi seu cognoscendi naturalis est, quoniam intellectus proposito objecto non potest non illud cognoscere. Quod autem liberè exercetur, cum omitti potuisse, voluntati adscribendum est. Similiter prout objectum cognoscit, non potest non adsentiri si verum est; nec dissentire, si falsum est.

5. Quo casu si de sola Libertatis ratione disputatio foret, Mentis & Arbitrii, quod vocant, consideratione supersedere possemus: Sed latius patet corruptio per lapsum introducta & mentem etiam complectitur. Ideoq; integer Titulus Liberi Arbitrii retinendus & sub illa recepta notione quasi in genero Viribus Humanis agendum est.

60

6. Ut autem aliquid certi de Libero Hominis arbitrio statuere queamus, distingendum est inter diversos status, in quibus homo aliter atq; aliter comparatus est & considerandus venit. Primum enim considerari potest in illo statu, in quo creatus est, quem *Innocentia* vocant. Deinde in illo in quem per lapsum devenit, quem *Miseria* dicunt. Tertio in illo, quem per Conversionem & Renovationem acquirit, quem *Gratiae & Renascientiae* appellant. Quartò in illo, ad quem per Dei gratiam & Fidem contendit, quem statum *Gloriae* vocant. In totuplici enim statu ipsa S. Scriptura nobis hominem describit. Scilicet Hominem primitus meminit ad imaginem Dei creatum valde bonum, in justitia & sanctitate veritatis, tam perfectum & innocentem, ut Protoplastos propter omnimodae puritatis & innocentiae conscientiam suæ nuditatis, quæ hodiè ignominiosa esse solet, non puduerit. Gen.1, 27. 31. cap. 2, 25. Ephes. 4, 24. Qua de re in Loco de Imagine Dei actum est. Deinde commemorat etiam *Inobedientiam* & prævaricationem hominis, qua Mandatum Dei de non vescendo ex arbore scientiae, transgressus peccavit, Gen.3, 5. 6. 7. eoq; ipso sibi & postbris Mortem attraxit. Rom.5, 12. Quantum mutatus ab illo, qui επ' αΦθαρσια conditus fuerat! Sap. 2, 23. Præterea describit etiam *Protevangelium*, quo homini ex impromerita Misericordia Redemptor constitutus est, cujus fiducia Miser respiravit, in Gratiam receptus est & spem vitae ac salutis consecutus est. Gen.3, 15. Deniq; depingit etiam futuram cœlestem *Electionum gloriam*, quæ illos maneat, qui bonam militiam militant & in fide Christi perseverantusq; ad finem. Matth. 10, 22. Apoc. 2, 10.

7. De horum autem statuum nullo pro præsenti Instituto controvertitor, nisi de statu *Corruptionis & Miseriae*; Et disquiritur non de Voluntatis Libertate naturali sed spirituali, seu de sanitate Voluntatis & Viribus illius circa res spirituales. Omainò enim accuratè distingendum est inter Res Spirituales & inter Res rationi subjectas. Non detrahimus homini ipsam Voluntatem & Naturalem Libertatem, nec eam prorsus in Bru-

60

tum commutamus, quemadmodum nobis Bellarminus, sed falsò & per Calumniam affingit. l.3. de Gratia & Lib. Arb. cap.15. nec denegamus ei Judicium & delectum circa Naturalia, Artificialia & Moralia. Absit hoc à Nobis, qui non de ipsa voluntate hominis, quam cum Anima Rationali post lapsum reliquam esse agnoscimus & propugnamus; sed de certà *ἐπειδή*, facultate & libertate ejus cum relatione ad Spirituale Objectum sive de sanitate illius spirituali disputamus.

8. Non ad imimus humanæ voluntati libertatem, dicunt Aug. Confessores in Apol. ad Act. XVIII. Habet Humana voluntas libertatem in Operibus & rebus diligendis quas Ratio per se comprehendit. Potest aliquo modo efficere Justitiam, potest loqui de Deo, exhibere Deo certum cultum externo opere. *Gentes quæ Legem non habent Φύσει τὰ τὸ νόμος, natura quædam quæ Legis sunt, faciunt Rom.2,14.*

9.. Atq; in his voluntas hominis non Renata libera est tūm à coactione externâ, tūm ab intrinsecâ necessitate naturæ, ut non pendeat aut determinetur ab impetu naturali ad unum simpliciter & definite, sed suâ gaudeat immunitate, Unum præ alio pro lubitu amplectendi vel repudiandi sive quoad discretionem oppositorum, Bonorum & Malorum, sive quoad exercitium actuum ipsorum quorum illam Contrarietatis, hanc v. Contradictionis Libertatem salutare consueverunt.

10.. Hanc ipsam tamen Libertatem monemus valde langvidam esse & imperfectam, ut homo non Renatus nec in Electione nec in præstatione Bon. Naturalis & Civilis si bi satis constet. Naturalia enim post lapsum non manse runt Integra, sed per malam Concupiscentiam quæ in locum Amissæ imaginis Dei successit, nimis corrupta & debilitata sunt, ut Apostolus non immerito scribat, gentes quod Deum quem ex operibus cognoscere poterant, non glorificasent, traditas fuisse in reprobam mentem, ut facerent quæ non convenie bat, repletas omni injustitiâ Rom.1,28.. Ad hæc Mundus jacet in Maligno 1.Joh.5,19. qui *ἐνεγκεί* & efficaciter operatur in filiis in onedulitatis Eph.2,2..

11. Quodi

II. Quod verò divina, Cœlestia & Supernaturalia attinet, totus homo quoad intellectum & voluntatem mortuus & ita corruptus est ut ex Naturalibus viribus non tantum nihil possit conferre ad sui Conversionem sed eam potius possit & soleat impedire. Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt, non est qui faciat bonum; non est usq; ad Unum Ps.14,3. *Hoc dico & testificor in Domino, ut jam non ambuletis sicut aliæ gentes ambulant in vanitate sensus sui tenebris obscuratum habentes intellectum ab alienati à vitâ Dei per ignorantiam quæ est in illis propter cæcitatem cordis ipsorum Eph.4,17.* Videndum igitur primò quid Homo ratione præcipuarum animæ facultatum circa Bonum Spirituale non possit aut quantum deficiat; tum quid è contrariò circa Malum Bono Spirituali oppositum possit & valeat. Scilicet supplativum & miserum est car hominis, Jer.17,9. supplativum quoad Malum; miserum quoad Bonum.

12. Quod igitur *aduauia* Hominis circa Bonum Spirituale attinet, hæc totum hominem & præcipuas ejus facultates occupavit, ut quantum ad Intellectum de rebus Spiritualibus nihil possit intelligere, judicare aut approbare. *Animalis homo non percipit ea, quæ sunt Spiritus Dei. Stultitia enim est illi, nec potest intelligere, quia spiritualiter dijudicantur.* 1.Cor.2,14.

13. Nihilo verò plus potest homo Corruptus quoad voluntatem, quippe quæ illa Concreata libertate & facultate ad Spiritualia per Jacturam imaginis divinæ prorsus privata, & omnibus viribus exhausta est, ut de se nihil boni possit elicere, diligere aut amplecti. *Non enim sumus idonei quasi ex Nobis ipsis.* 2.Cor.3,5.

14. Et hæc quidem *aduauia* tanta est, ut ante Regenerationem voluntati hominis ne languida quidem & imperfecta facultas supersit, quæ per gratiam prævenientem excitari & ad coefficiendam sui Conversionem vinculis suis expediri queat, quod tamen Synergistæ volebant. Cum enim homo ante sui Conversionem prorsus sit Spiritualiter mortuus, quantillum vitium vitalium spiritualium putabimus ei superesse? *Cum essetis:*

*es fētis mortui in delictis & p̄eputio Carnis vestræ, Deus vos con-
vificavit cñm illo condonans vobis omnia delicta. Col. 2,13.*

15. Interim non imus inficias, quin homo non-Renatus proprio instinctu possit sacras literas legere, verbum Dei audire & quodammodo meditari, itemq; alia pædagogica præstare. Verum sicut instinctus Naturæ & instinctus Gratiae tanquam diversa principia differunt; ita etiam diversus est hujus quam illius finis. Nam Naturalis operæ finis est Cognitio rei tanquam novæ mirabilis aut delectabilis: Gratiae verò instinctus patit desiderium salutis. Sic Græci cupiebant Christum videre Joh. 12,21. *Herodes andiebat Iohannem ἡδεως* Matci 6,20. Athenienses, qui S. Paulum audire cupiebant, ad nihil aliud vacabant, nisi ad dicendum vel audiendum aliquid novi Act.17.19-21. Quod verò Auditores Petri audita Concione Pentecostali dicebant: quid faciemus? Et curabant se baptizari, hic erat effectus gratiæ Act.2,37.

16. Vicissim quod vim & p̄om̄ hominis ad Malum Boni spirituali oppositum spectat, tanta est corruptio hominis, ut Bono illi non contradicere & repugnare, è contrario vero Malum probare, eligere & amplecti non possit. Nam Φρεγμα συζηνος seu Prudentia Carnis inimicitia est adversus Deum. Nam Legi Dei non subjicitur siquidem ne potest quidem Rom 8,7,

17. Quia etiam tanta vis est Corruptionis humanæ ut ea Renatorum quoq; opera adficiat & per impuritatem & imperfectionem quam iis affricat, ea rejicula & damnabilia reddat, nisi fideles in Christo & per eum apud Deum Patrem in gratia essent & remissionem peccatorum consequerentur: *Per fidem Habel p̄estantiorem hostiam Deo obtulit, quam Cain.* Hebr.11,4.

18. Quod si autem de Renatis & Bonis Operibus eorum ita comparatum est, quam sententiam de Non Renatorum virtutibus & actionibus feremus? Quamvis enim eorum Voluntas eatehus libra sit, ut virtutem à vitio discernere & inter Virtutes ac vitia unum p̄æ alio eligere possit; tamen ea non nisi ad malum determinata sub corruptione & reatu peccat quicquid agit.

63

agit. Mundis enim omnia Munda: Coinquinatis vero & infidelibus nihil est Mundum, sed inquinatae sunt eorum Mens & Conscientia Tit.1,15.

19. Unde etiam fit, ut virtutes Non-Renatorum non sint Unius & ejusdem naturae cum Bonis Operibus Renatorum. Differunt enim Principiis, subjectis, finibus & Circumstantiis. Principium B. operum, quae Renati faciunt est Gratia Dei & Fides: quae gentes, Corrupta natura, cuius praestantissimus Actus videlicet Φρέγνυα τῆς σωτηρίας s. prudentia Carnis est εχθρα εἰς θεού. Rom.8,8. Subjectum ex una parte sunt Renati, creati denuo in Christo Jesu ad Bona opera Eph.2,10. In quibus vivit Christus Gal.2,20. Ex altera vero Non-Renati, Mortui in peccatis & alienati a vita Dei: Eph.4,18. Finis porro gentilium fuit celebritas Nominis, proprium Commódum &c. Renatorum vero gloria Dei, ædificatio proximi. Deniq; quis dabit mihi in Ethicis opus mortale itsdem circumstantiis & requisitis præcisè definitum, quae saltem Aristoteles observavit, nedium quae ille adhuc prorsus ignoravit?

20. Non immerito igitur B. Lutherus Arbitrium Hominis Corrupti vocavit SERVUM, nimirum intuitu profundissimæ illius Corruptionis, cui miser ad male agendum subjectus est. Est enim in illo statu venundatus sub peccatum s. Mancipium peccati, ut non nisi male agere possit. *Fuisti servi peccati, sed obedivisti ex animo in eam Formam doctrinæ in quam traduci estis Rom.6,17.*

21. Patres non nulli quorum Testimonia pro Liberi Arbitrii commendatione allegari solent, extra forum Contradictionis, alicubi securius locuti sunt. Si quid igitur humani passi sint, non debet illud autoritati divinarum scripturarum opponi. Tum si sententia illorum ex Elencho & scopo judetur, quo Fato Stoico & Absolutæ necessitati Physicæ vel etiam Coactioni contradicere voluerunt, excusandi sunt potius quam odiose perstringendi. Denique si de Renatis Quæstio sit, omnino statuendum est eos suâ libertate agendi circa bo-

rum

num spirituale gaudere, sed noviter per gratiam Regenerationis collatā. *Cum enim essemus mortui peccatis, convivificavit nos in Christo Iesu Eph. 2,5.*

22. Veruntamen sicut in Regeneratione non nisi primicias Spiritus accepimus: ita & nos Renati deinceps adhuc expectamus plenariam liberationem Filiorum Dei, ac propterea μεταξὺ τοῦ Βίου non immerito suspiramus quisque cum Apostolo: *Miser Ego homo! quis me liberabit de Corpore huius mortis Rom. 7,24.*

SOLI DEO GLORIA.

Coll. Alm. A 189,55